

Gliomi

Rak v možganih je lahko **primaren** (tak, ki se začne v možganih) ali **metastatski** (tak, ki se začne nekje drugje v telesu in se nato preseli v možgane). **Gliomi** so primarni možganski tumorji celic **glije**, ki sicer **neuronom** (živčnim celicam) dostavljajo hranila, kisik in druge podporne snovi. **Maligni** (za katere je značilna napredujoča in nenadzorovana rast) gliomi so najpogostejši primarni možganski tumorji, na račun katerih vsako leto v Združenih državah Amerike odkrijejo 10 000 primarnih malignih možganskih tumorjev. Gliomi so pogost vzrok smrti zaradi raka pri osebah, starih od 15 do 44 let, in prizadenejo več moških kot žensk. Zaradi malignega glioma je pred nedavnim umrl tudi senator Edward Kennedy. V tej številki revije JAMA je vključen tudi članek o ženski z gliomom.

VZROKI

Vzroki za nastanek gliomov niso znani, čeprav so našli kar nekaj **pridobljenih** (ne podedovanih) genetskih mutacij v gliomih. Med te sodijo geni, ki vplivajo na pomnoževanje DNA, regulacijo in rast. Te mutacije lahko povzročijo, da se začne celice nenadzorovano deliti.

SIMPTOMI

Simptomi pri gliomih so delno odvisni od tega, v katerem delu možganov se pojavijo lahko pa se pojavljajo kot glavoboli, slabosti in bruhanje, napadi krčev, motnje hoje in ravnotežja ali kot spremenjen vid in sluh.

RAZVRŠČANJE

Gliome lahko razvrstimo glede na vrsto celic, lokalizacijo ali stopnjo. Gliome poimenujemo po vrsti celic, katerim so najpodobnejši (na primer astrociti pri astrocitomih, oligodendrociti pri oligodendrogliomih). Približno polovica gliomov je glioblastomov. Okoli 70 % tumorjev pri odraslih je v **možganskih poloblah** (zgornji del možganov), okoli 70 % tumorjev pri otrocih pa je v **mali možganih** (spodnji del možganov). Verjetno najpomembnejše razvrščanje je glede na stopnjo, za kar je treba opraviti biopsijo tumorja. Gliomi **nizke stopnje malignosti** rastejo počasi in imajo boljšo prognozo. Gliomi **visoke stopnje malignosti** pa se radi razširijo in imajo slabšo prognozo. Vsi gliomi se radi ponavljajo, celo po kirurški odstranitvi in dopolnilnem zdravljenju.

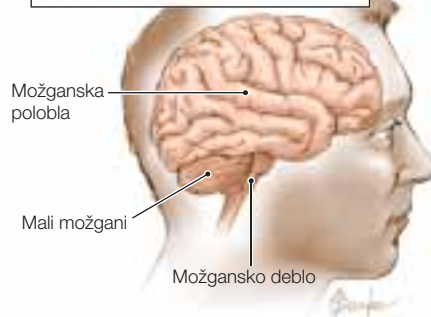
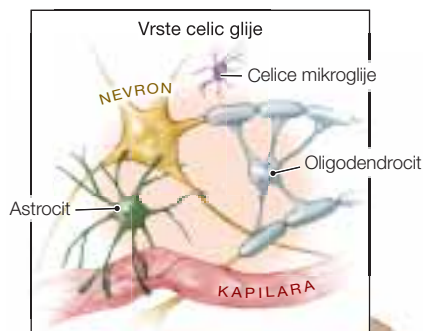
DIAGNOZA

Diagnozo glioma ponavadi po pregledu postavi **nevrolog** (zdravnik s specializacijo iz bolezni živčevja). Med diagnostičnimi metodami bodo ponavadi rentgensko slikanje, slikanje s **CT** (posebna vrsta rentgenskega slikanja glave), **MRI** (bolj natančno slikanje možganov), **angiografija** (postopek, pri katerem uporabijo kontrastno sredstvo, ki ga vbrizgajo v telo, da prikažejo žilje), **PET** (tehnika slikanja na nuklearni medicini, ki oceni, kakšna je presnova v možganih) in biopsija tumorja.

ZDRAVLJENJE IN PROGNOZA

Podporna oskrba pri bolnikih z gliomi ponavadi vključuje zdravila proti napadom krčev. Zdravljenje je odvisno od vrste celic, lokalizacije in stopnje glioma. Pogosto je zdravljenje kombinirano, pri katerem uporabijo kirurgijo za odstranitev čim večjega dela (kolikor je še varno) tumorja, **radioterapijo** (obsevanje z žarki, usmerjenimi na tumor) in **kemoterapijo** (uporaba zdravil za ubijanje rakastih celic). V Združenih državah Amerike je okoli polovica bolnikov, ki jim odkrijejo maligni gliom, po enem letu še živih in okoli 25 % jih je živih še po dveh letih. Znanstveniki iščejo mnoge vrste zdravljenja, ki bi lahko bila uspešna za gliome.

(Prevod: Prof. dr. sci. David Neubauer, dr. med.)

ZA VEČ INFORMACIJ

- National Cancer Institute
www.cancer.gov/brain/malignantglioma
- American Brain Tumor Association
www.abta.org

POIŠČITE INFORMACIJE SAMI

Tega in prejšnje izvode strani za bolnike lahko najdete na spletni strani www.jama.com. Na voljo sta različici v angleškem in španskem jeziku.

Huan J. Chang, MD, MPH, besedilo
Alison E. Burke, MA, ilustracije
Richard M. Glass, MD, urednik

Viri: National Cancer Institute,
American Brain Tumor Association

JAMA Stran za bolnike je javna usluga revije JAMA. Informacije in priporočila, ki se pojavljajo na tej strani, so primerne v večini primerov, niso pa zamenjava za zdravniško diagnozo. Za specifične informacije o vašem osebnem zdravstvenem stanju vam svetujemo, da se obrnete na svojega zdravnika. To stran lahko zdravniki in drugi zdravstveni delavci fotokopirajo in jo razdelijo bolnikom.